

Kohtuasi C-484/20**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

1. oktoober 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:Oberlandesgericht München (liidumaa kõrgeim üldkohus
Münchenis, Saksamaa)**Eelotsusetaotluse kuupäev:**

1. oktoober 2020

Kostja ja apellatsioonkaebuse esitaja:

Vodafone Kabel Deutschland GmbH

Hageja ja vastustaja apellatsioonimenetluses:Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
– Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

[...]

KOHTUMÄÄRUS

Menetluses

**Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –
Verbraucherzentrale Bundesverband e. V., [...]** Berliin
– hageja ja vastustaja apellatsioonimenetluses –

[...]

*versus***Vodafone Kabel Deutschland GmbH, [...]** Unterföhring
– kostja ja apellatsioonkaebuse esitaja –

[...] [lk 2]

tegi Oberlandesgericht Müncheni (liidumaa kõrgeim üldkohus Münchenis, Saksamaa) 29. tsiviilkolleegium [...] 1. oktoobril 2020 järgmise

kohtumääruse:

- I. Menetlus [...] peatatakse.
- II. Euroopa Liidu Kohtule (edaspidi „Euroopa Kohus“) esitatakse ELTL artikli 267 alusel
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2015, L 337, lk 35; edaspidi „direktiiv (EL) 2015/2366“) artikli 62 lõike 4 tõlgendamise kohta

järgmine eelotsuse küsimus:

- Kas direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 62 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid või tavad, mis üleminekusätetena lubavad tarbijatega sõlmitud kestvusvõlasuhte korral kohaldada makseinstrumentide ja makseteenuste kasutamise eest tasu võtmise keeldu vaid juhul, kui asjaomane võlasuhe on tekkinud alates 13. jaanuarist 2018, mitte aga juhul, kui aluseks olev võlasuhe on tekkinud enne 13. jaanuari 2018, kuid (edasisi) maksetehinguid on hakatud tegema alles alates 13. jaanuarist 2018? **[lk 3]**

Põhjendused

Poolte vahel on eelotsusetaotluse esitanud kohtus vaidlus küsimuse üle, kas kostjal on kaabellevivõrgu operaatorina ja internetiühenduse pakkujana õigus näha oma tüüptingimustes ette tarbijatelt kindlasummalise 2,50 euro suuruse lisatasu võtmine ühe makse kohta (*Selbstzahlerpauschale*), kui tarbijad ei ole teinud kostja kasuks otsekorraldust, vaid tasuvad arveid SEPA-kreeditkorraldusega ise, juhul kui aluseks olev võlasuhe tekkis enne 13. jaanuari 2018, mil direktiiv (EL) 2015/2366 riigisisesse õigusesse üle võeti, kuid (edasisi) maksetehinguid hakati tegema alles pärast seda kuupäeva.

1. Õiguslik raamistik

a. Liidu õigus

Direktiivi (EL) 2015/2366 põhjendused on (väljavõtetena) sõnastatud järgmiselt:

(1) Maksete valdkonna õigusraamistik, mis koosneb eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2007/64/EÜ, [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EÜ) nr 924/2009, [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2009/110/EÜ [...] ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 260/2012, [...] on oluliselt kaasa aidanud viimastel aastatel tehtud edusammudele liidu jaemaksete turu integreerimisel. Makseteenuste õigusraamistikku täiendati veelgi Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2011/83/EL, [...] millega konkreetselt piirati jaemüüjate võimalusi võtta klientidelt lisatasu antud maksevahendite kasutamise eest.

(6) Tuleks kehtestada uued nõuded, et täita õiguslik vaakum, suurendada samal ajal õiguslikku selgust ning tagada, et õigusraamistikku kohaldatakse kogu liidus järjepidevalt. Tuleks võrdsustada turul juba olevate ning turule tulevate ettevõtjate tegevustingimused, soodustada uute maksevahendite turu laienemist ning [lk 4] tagada kõrgetasemeline tarbijakaitse kogu liidu makseteenuste kasutajatele. See peaks tõhustama maksesüsteemi tervikuna ning suurendama makseteenuste valikut ja läbipaistvust, tugevdades samal ajal tarbijate usaldust ühtlustatud makseturu vastu.

(66) Liikmesriigiti teatava makseinstrumendi puhul kasutatavad erinevad tasude süsteemid („lisatasud“) on tekitanud liidu maksete turul äärmuslikku mitmekesisust ja ajavad tarbijaid segadusse eelkõige seoses e-kaubanduse ja piiriülese kaubandusega. Nende liikmesriikide kauplajad, kus lisatasu võtmine on lubatud, pakuvad tooteid ja teenuseid liikmesriikides, kus lisatasu võtmine on keelatud, ning võtavad tarbijalt lisatasu. On ka palju näiteid kauplajatest, kes nõuavad tarbijatelt lisatasu, mis on palju suurem kuludest, mida kaupleja on kandnud konkreetse makseinstrumendi kasutamise puhul. Lisatasu võtmine tuleb läbi vaadata ka seetõttu, et määrusega (EL) 2015/751 kehtestatakse kaardipõhiste maksete vahendustasule esitatavad nõuded. Vahendustasu on kaupleja poolt kaartide ja kaardipõhiste maksete eest võetavate tasude peamine element. Lisatasu võtmine on tava, mida kauplajad mõnikord kasutavad, et kompenseerida kaardipõhiste maksetega kaasnevaid lisakulusid. Määrusega (EL) 2015/751 kehtestatakse vahendustasu piirmäärad. Nimetatud piirmäärasid kohaldatakse enne käesolevas direktiivis sätestatud keeldu. Seepärast peaksid liikmesriigid kaaluma võimalust takistada makse saajaid nõudmast tasu selliste makseinstrumentide kasutamise eest, mille puhul vahendustasu reguleeritakse määruse (EL) 2015/751 II peatükis.

(99) Vajalik on tagada käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike õigusaktide tõhus jõustamine. Seetõttu tuleks kehtestada asjakohased menetlused, mida järgides saaks esitada kaebusi nende makseteenuse pakujate vastu, kes ei täida neid õigusakte, ja tagada, kui see on asjakohane, tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistuste määramine. [...] [lk 5]

Direktiiv (EL) 2015/2366 sätestab muu hulgas:

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse liidus osutatavatele makseteenustele.
2. III ja IV jaotist kohaldatakse liikmesriigi vääringus tehtud maksetehingute suhtes, kui nii maksja makseteenuse pakkuja kui ka makse saaja makseteenuse pakkuja või ainus maksetehingus osalev makseteenuse pakkuja asuvad liidus.

Artikkel 4

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid: [...]

9. „makse saaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes peaks olema maksetehinguga ülekantavate rahaliste vahendite saaja; [...]
14. „makseinstrument“ – makseteenuse kasutaja ja makseteenuse pakkuja vahel kokku lepitud isikustatud seade (seadmed) ja/või toimingute kogum, mida kasutatakse maksekäsundi algatamiseks;

Artikkel 62

Kohaldatavad tasud

4. Igal juhul tagavad liikmesriigid, et makse saaja ei küsi tasu selliste makseinstrumentide kasutamise eest, mille vahendustasusid reguleeritakse määruse (EL) 2015/751 II peatükiga, ja [lk 6] nende makseteenuste puhul, mille suhtes kohaldatakse määrust (EL) nr 260/2012.

Artikkel 107

Täielik ühtlustamine

1. Ilma et see piiraks artikli 2, artikli 8 lõike 3, artikli 32, artikli 38 lõike 2, artikli 42 lõike 2, artikli 55 lõike 6, artikli 57 lõike 3, artikli 58 lõike 3, artikli 61 lõigete 2 ja 3, artikli 62 lõike 5, artikli 63 lõigete 2 ja 3, artikli 74 lõike 1 teise lõigu ja artikli 86 kohaldamist seoses käesolevas direktiivis sisalduvate ühtlustatud sätetega, ei või liikmesriigid säilitada ega kehtestada muid õigusnorme kui käesolevas direktiivis sätestatud õigusnormid.

Artikkel 115

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud meetmed hiljemalt 13. jaanuariks 2018. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.
2. Nad kohaldavad kõnealuseid meetmeid alates 13. jaanuarist 2018.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta määrus (EL) nr 260/2012, millega kehtestatakse eurodes tehtavatele kredit- ja otsekorraldustele tehnilised ja ärilised nõuded ning muudetakse määrust (EÜ) nr 924/2009 (ELT 2012, L 94, lk 22) sätestab:

Artikkel 1

Reguleerimise ja -ala

1. Käesoleva määrusega sätestatakse liidusiseste eurodes tehtavate kredit- ja otsekorralduste eeskirjad, mida kohaldatakse juhul, kui [lk 7] maksja makseteenuse pakkuja ning makse saaja makseteenuse pakkuja asuvad liidus või kui ainus maksetehingus osalev makseteenuse pakkuja asub liidus.

b. Riigisisene õigus

Saksamaa tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch) § 270a (lisatud 17. juuli 2017. aasta seadusega, jõustunud 13. jaanuaril 2018) [...] on sõnastatud järgmiselt:

Kokkulepe, mis kohustab võlgnikku maksuma tasu SEPA-otsekorralduse, ettevõtetevahelise SEPA-otsekorralduse, SEPA-kreditkorralduse või maksekaardi kasutamise eest, on tühine. Esimene lause on maksekaartide kasutamisele kohaldatav vaid tarbijatega tehtavate maksetehingute puhul, kui need tehingud on reguleeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määruse (EL) 2015/751 kaardipõhiste maksetehingute vahendustasude kohta (ELT 2015, L 123, lk 1) II peatükiga.

Tsiviilseadustiku rakenduseseaduse (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch) artikli 229 §-s 45 sisalduv üleminekusäte (lisatud 17. juuli 2017. aasta seadusega, jõustunud 13. jaanuaril 2018 [...]) on sõnastatud järgmiselt:

- (1) Võlasuhetele, mille ese on maksetehingute tegemine ja mis on tekkinud alates 13. jaanuarist 2018, on kohaldatavad üksnes tsiviilseadustik ja artikkel 248 alates 13. jaanuarist 2018 kehtivas redaktsioonis.

- (2) Võlasuhetele, mille ese on maksetehingute tegemine ja mis on tekkinud enne 13. jaanuari 2018, on kohaldatavad tsiviilseadustik ja artikkel 248 kuni 13. jaanuarini 2018 kehtinud redaktsioonis, kui lõigetes 3 ja 4 ei ole sätestatud teisiti. [lk 8]
- (3) Kui lõikes 2 viidatud võlasuhte puhul hakati maksetehinguid tegema alles alates 13. jaanuarist 2018, on nendele maksetehingutele kohaldatavad vaid tsiviilseadustik ja artikkel 248 alates 13. jaanuarist 2018 kehtivas redaktsioonis.
- (4) Tsiviilseadustiku § 675f lõige 3 alates 13. jaanuarist 2018 kehtivas redaktsioonis on alates nimetatud kuupäevast kohaldatav ka võlasuhetele lõike 2 tähenduses.
- (5) Tsiviilseadustiku § 270a on kohaldatav kõikidele võlasuhetele, mis on tekkinud alates 13. jaanuarist 2018.

2. Põhikohtuasja asjaolud

- a. Hageja, kes on Saksa õiguse alusel hagemisõigusega tarbijakaitseühendus, esitab kostja vastu, kes on kaabelvivõrgu operaator ja internetiühenduse pakkuja, pärast eelnevat hoiatust nõude – mis ei laiene ettevõtjatega tehtavatele tehingutele – loobuda äritegevuse käigus kasutamast tüüptingimustes sisalduvat tingimust, mis on sõnastatud nii: „otsekorralduseta tehtava makse lisatasu: kindlasummaline 2,50 euro suurune tasu ühe makse kohta“, ning tuginemast elektroonilise side ja kaabelvivõrgu teenuste osutamist käsitlevate lepingute raames sellele tingimusele.

Alates 13. jaanuarist 2018, mil direktiiv (EL) 2015/2366 Saksa õigusesse üle võeti, teeb kostja vahet varasemate lepingute ja uute lepingute vahel. Varasemates lepingutes, mis on sõlmitud enne 13. jaanuari 2018, kasutab kostja teenuste hinnakirjas eespool nimetatud tingimust, mis kehtib ka näiteks SEPA-kreeditkorralduse suhtes. Alates 13. jaanuarist 2018 sõlmitavate uute lepingute suhtes kehtiv hinnakiri kõnealust tingimust enam ei sisalda.

Kostja leiab, et kõnealuse tingimuse kasutamine varasemates lepingutes on põhjendatud, kuna tsiviilseadustiku § 270a kohane lisatasu võtmise keeld kehtib vaid selliste kestvusvõlasuhete suhtes, mis on tekkinud alates 13. jaanuarist 2018. Kostja hinnangul on tal järelikult ka pärast nimetatud kuupäeva õigus võtta lisatasu [lk 9] varasematelt lepingutelt, mis on sõlmitud enne nimetatud kuupäeva, kuna tsiviilseadustiku rakenduseseaduse artikli 229 § 45 lõikes 5 sisalduv üheti mõistetav üleminekusäte lähtub alates 13. jaanuarist 2018 tekkinud võlasuhtest, mistõttu ei tule tsiviilseadustiku § 270a tagasiulatuv kohaldamine kõne alla, olgugi et makseid tehti alates 13. jaanuarist 2018.

Hageja leiab seevastu, et 13. jaanuarist 2018 kehtiv lisatasude võtmise keeld kehtib ka enne 13. jaanuari 2018 sõlmitud varasemate lepingute suhtes. Kuna direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 62 lõikega 4 sooviti selleks tähtpäevaks luua võrdseid tingimusi siseturul, peab tsiviilseadustiku § 270a üleminekusäte olema olenemata lepingu kehtivusajast kohaldatav ka enne 13. jaanuari 2018 tekkinud kestvusvõlasuhetele. Tsiviilseadustiku rakendusseaduse artikli 229 § 45 lõike 5 üleminekusätet tuleb kooskõlas tsiviilseadustiku rakendusseaduse artikli 229 § 45 lõikes 3 sätestatud õigusliku sisuga tõlgendada nii, et enne 13. jaanuari 2018 sõlmitud lepingute suhtes on ikkagi kohaldatav uus, alates nimetatud tähtpäevast kehtiv õigus, isegi kui maksetehinguid hakati tegema pärast 13. jaanuari 2018.

- b. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kaldub asuma seisukohale, et tsiviilseadustiku § 270a säte, millega on üle võetud direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 62 lõige 4, on kohaldatav ka siis, kui maksete aluseks olev kestvusvõlasuhe tekkis enne 13. jaanuari 2018, kuid (edasisi) maksetehinguid hakati selle alusel tegema alles pärast nimetatud tähtpäeva, kuna näiteks – nagu käesoleval juhul – kaabellevivõrgu operaatorite ja internetiühenduse pakkujate tasud on sissenõutavad perioodiliselt, üldjuhul igakuiselt.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on seejuures määrav, et direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 62 lõige 4 peab silmas üksnes makseinstrumentide ja makseteenuste kasutamist, kehtestades selle suhtes 13. jaanuaril 2018 lõppenud ülevõtmistähtaja järgseks ajaks täieliku ühtlustamise teel keelu võtta makse saajalt lisatasusid. Maksete aluseks oleva võlasuhte tekkimise aega direktiiv seevastu oluliseks ei pea. **[lk 10]**

Seejärel leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus pigem, et lisatasude võtmise keeldu tuleks kohaldada ka enne 13. jaanuari 2018 sõlmitud varasemate lepingute suhtes, kuna direktiivi põhjenduse 6 kohaselt tuleb tagada makseteenuseid reguleeriva õigusraamistiku järjepidav kohaldamine kogu liidus, turul juba olevate ning turule tulevate ettevõtjate tegevustingimuste võrdsustamine ning kõrgetasemeline tarbijakaitse kogu liidu makseteenuste kasutajatele. Põhjenduse 66 kohaselt tuleb liikmesriigiti teatava makseinstrumendi puhul kasutatavad erinevad tasude süsteemid, mis on tekitanud liidu maksete turul äärmuslikku mitmekesisust ja ajavad tarbijaid segadusse, ühtlustada sellega, et makse saajatel keelatakse nõudmast tasu teatavate makseinstrumentide kasutamise eest. Kõnealune liidu tasandil toimuv ühtlustamine satuks ohtu, kui kestvusvõlasuhete puhul oleks liikmesriikides ka tulevikus lubatud määramata aja jooksul kasutada erinevaid tasu arvutamise süsteeme, kuna väidetavalt tuleb riigisisese õiguse alusel lähtuda võlasuhte tekkimise ajast ja mitte 13. jaanuaril 2018 lõppenud direktiivi ülevõtmise tähtajast.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et lisatasude võtmise keelu ulatusliku kohaldamise alates 13. jaanuarist 2018 tehtavatele maksetele seab praegu

kahtluse alla tsiviilseadustiku rakenduseaduse artikli 229 § 45 lõike 5 sõnastus, mis võtab aluseks üksnes võlasuhte tekkimise aja [...]. [seisukohad asjaomases õiguskirjanduses] **[lk 11]**

Eelotsuse küsimusega [...] palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul tõlgendada direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 62 lõiget 4. Viidatud sätte mõttest lähtudes leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus nimelt, et säte on alates 13. jaanuarist 2018 kohaldatav ajaliste piiranguteta, millest tulenevalt kehtib liidu makseteenuste turul alates nimetatud kuupäevast ühtne tasusüsteem olenemata sellest, millal on kestvusvõlasuhe tekkinud:

[...]

TÖÖDOKUMENT